

Utjecaj pandemije na nautički turizam

Jakus, Ante

Undergraduate thesis / Završni rad

2022

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University of Dubrovnik / Sveučilište u Dubrovniku**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:155:245493>

Rights / Prava: [In copyright](#)/[Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2024-12-19**

SVEUČILIŠTE U DUBROVNIKU
UNIVERSITY OF DUBROVNIK

Repository / Repozitorij:

[Repository of the University of Dubrovnik](#)

zir.nsk.hr

DIGITALNI AKADEMSKI ARHIVI I REPOZITORIJI

SVEUČILIŠTE U DUBROVNIKU

POMORSKI ODJEL

ANTE JAKUS

ZAVRŠNI RAD

UTJECAJ PANDEMIJE NA NAUTIČKI TURIZAM

**INFLUENCE OF THE PANDEMIC ON NAUTICAL
TOURISM**

Dubrovnik, lipanj 2022.

SAŽETAK

Jedan od specifičnih oblika turizma koji se ubrzano razvija u posljednjim godinama je nautički turizam. Obilježava ga aktivni odmor, odnosno rekreacijske i sportske aktivnosti u dodiru s morem. Osim toga, uključuje i aktivnosti promatranja kitova, istraživanje morskih ljepota i događaja i dr. povezanog s morem. Nautički turizam je utjecao na promjenu strukture i karakteristika turističke privrede, a u odnosu na druge oblike turizma nautički turizam je specifičan po plovidbi, odnosno velikoj pokretljivosti turista koji često, ponekad i svakodnevno, mijenjaju destinaciju. Krajem 2019. godine se u svijetu pojavila pandemija Covid-19, prvobitno u Kini, a zatim se ubrzano proširila na cijeli svijet i promijenila život i poslovanje u svijetu. Turistička djelatnost je bila posebno pogođena, budući da su epidemiološke mjere, koje su imale za cilj suzbijanje pandemije, ograničile kretanja ljudi, a time i putovanja. Kako je tema ovog rada „Utjecaj pandemije na nautički turizam“ u nastavku će biti analizirano i predstavljeno kako je i u kolikoj mjeri pandemija Covid-19 utjecala na nautički turizam.

Ključne riječi: turizam, nautički turizam, pandemija, utjecaj

SUMMARY

One of the specific forms of tourism that has been developing rapidly in recent years is nautical tourism. It is characterized by active vacation, i.e. recreational and sports activities in contact with the sea. In addition, it includes whale watching activities, exploration of marine beauties and events, etc. related to the sea. Nautical tourism has influenced the change in the structure and characteristics of the tourism industry, and in relation to other forms of tourism, nautical tourism is specific in terms of navigation, i.e. the great mobility of tourists who often, sometimes every day, change their destination. At the end of 2019, the Covid-19 pandemic appeared in the world, originally in China, and then rapidly spread to the whole world and changed life and business in the world. Tourism has been particularly affected, as epidemiological measures aimed at combating a pandemic have restricted the movement of people and thus travel. As the topic of this paper is "The impact of the pandemic on nautical tourism" will be analyzed below and presented how and to what extent the Covid-19 pandemic affected nautical tourism.

Keywords: tourism, nautical tourism, pandemic, impact

SADRŽAJ:

1.	UVOD.....	5
1.1.	Predmet i cilj rada	2
1.2.	Metode istraživanja	2
1.3.	Struktura i sadržaj rada.....	2
2.	OBILJEŽJA NAUTIČKOG TURIZMA	3
2.1.	Nautički turizam u Hrvatskoj	6
3.	PANDEMIJA COVID-19.....	12
4.	PANDEMIJA COVID-19 I NJEN UTJECAJ NA NAUTIČKI TURIZAM.....	16
5.	ZAKLJUČAK.....	26
	LITERATURA	28
	POPIS SLIKA.....	30
	POPIS GRAFIKONA	30
	IZJAVA.....	31

1. UVOD

Turizam je skup odnosa i pojava koje proizlaze iz putovanja i boravka posjetitelja nekog mjesta, ako se tim boravkom ne zasniva stalno prebivalište i ako s takvim boravkom nije povezana nikakva njihova gospodarska djelatnost.¹ Za nautički turizam se može reći da je to plovidba i boravak turista – nautičara na plovnim objektima, kao i boravak u lukama nautičkog turizma radi odmora i rekreacije.

Za razvitak ove vrste turizma potrebni su geografski preduvjeti kao i razvijena infrastruktura potrebna za prihvatanje plovnih objekata i njihovih korisnika, te sigurnost plovidbe. Nautički turizam se, u posljednjih 20-tak godina razvijao takvim tempom da je prerastao u masovnu pojavu, odnosno prestao je biti privilegija visokih slojeva društva, iako i danas, po svojoj socijalnoj strukturi obuhvaća klijentelu pretežno viših prihoda. Naravno da je za takav razvoj bilo potrebno uložiti i puno dodatnih napora i aktivnosti, a u svemu tome su pomogle i doprinijele i marketinške aktivnosti u nautičkom turizmu. Marketinškim procesom identifikacije, anticipacije i zadovoljavanjem potrošača, uz ostvarivanje profita, postignuti su navedeni uspjesi nautičkog turizma, pronađeni su učinkoviti i uspješni načini, metode i sredstva kako bi se što bolje zadovoljilo potrošače, odnosno turiste nautičkog turizma, a sa ciljem ostvarenja većeg profita.

Ono čemu se nitko nije mogao nadati, niti predvidjeti, je globalna pandemija koja se dogodila krajem 2019. godine, za koju se može reći ili predviđati da „ide svom kraju“, iako to sa sigurnošću nitko ne može tvrditi, ali koja je tijekom 2020. i 2021. godine, promijenila život i poslovanje u cijelom svijetu. Epidemiološke mjere donesene sa ciljem suzbijanja epidemije, ograničenja socijalnih kontakata, putovanja itd. su, kao što je već navedeno, utjecali i promijenili život i poslovanje u cijelom svijetu, a isto se, naravno, odrazilo i na nautički turizam. Kako je tema ovog rada „Utjecaj pandemije na nautički turizam“ u nastavku rada će isto biti predstavljeno.

¹Pirjevec, B.: Ekonomska obilježja turizma, Golden marketing, Zagreb, 1998., str. 24.

1.1. Predmet i cilj rada

Predmet rada nautički turizam. Cilj rada je istražiti i analizirati da li je i na koji način pandemija Covid-19 utjecala na nautički turizam.

1.2. Metode istraživanja

U radu će biti primijenjeno sekundarno teorijsko istraživanje korištenjem sekundarnih izvora podataka, a to su knjige i stručni članci koji se odnose na temu rada, te razne publikacije na internetu.

Prilikom izrade rada koristit će se znanstvene metode indukcije i dedukcije, metoda deskripcije i kompilacije. Temeljem analize pojedinačnih činjenica, induktivnom metodom, došlo se do zaključka o općem sudu, odnosno deduktivnom metodom, su se iz općih sudova izveli opći i pojedinačni zaključci. Metoda deskripcije je korištena u radu za opisivanje činjenica, procesa i predmeta bez znanstvenog tumačenja i objašnjavanja. Prilikom preuzimanja tuđih opažanja, stavova, zaključaka i spoznaja korištena je metoda kompilacije.

1.3. Struktura i sadržaj rada

Rad se sastoji od pet poglavlja. U prvom, uvodnom poglavlju, predstavljen je predmet i cilj rada, istraživačka pitanja, metode istraživanja, te struktura i sadržaj rada.

Drugo poglavlje predstavlja obilježja nautičkog turizma te nautički turizam u Hrvatskoj.

O pandemiji Covid-19 se govori u trećem poglavlju.

Četvrto poglavlje predstavlja utjecaj pandemije Covid-19 na nautički turizam.

Peto, zaključno poglavlje, sažima temu ovog rada.

2. OBILJEŽJA NAUTIČKOG TURIZMA

Nautički turizam je jedan od specifičnih oblika turizma koji se ubrzano razvija u posljednjim godinama. Uz pojam nautički turizam se koriste i pojmovi marine tourism, yachting tourism, sailing tourism, leisure boat itd. Ne postoji jedinstvena i jednoznačna definicija nautičkog turizma, a neke od definicija različitih autora su slijedeće:²

- prema definiciji Cardona-e iz 2000. godine, nautički turizam se definira kao aktivni odmor u dodiru s morem koji omogućava sve vrste nautičkih slobodnih aktivnosti,
- Ferradas definira nautički turizam kao segment obalnog turizma vezanog uz rekreacijske i sportske aktivnosti u dodiru s morem neovisno o klimatskim uvjetima,
- Hall navodi da nautički turizam uključuje aktivnosti vezane uz promatranje kitova, istraživanje koraljnih grebena opskrbu brodova za krstarenje i morske događaje,
- Bedmar definira nautički turizam kao nautičke aktivnosti, rekreacijske ili sportske prirode, koje se odvijaju na velikim vodenim površinama,
- prema Kovačiću, Boškoviću i Favrou, nautički turizam se smatra novijom komercijalnom djelatnošću koja se razvila između običnog turizma i pomorske djelatnosti, sa karakteristikama koje ga čine posebnom vrstom turizma,
- Diakomihalis definira pomorski turizam kao turističke, rekreacijske i odmorišne aktivnosti koje se odvijaju u morskom prostoru i pružaju gostoprimstvo turistima,
- Luković definira nautički turizam kao zbroj polifunkcionalnih aktivnosti i odnosa koji su uzrokovani boravkom turista unutar ili izvan luka nautičkog turizma, te korištenjem čamaca ili drugih objekata vezanih uz nautičku i turističku djelatnost u svrhu rekreacije, sporta, zabave ili druge potrebe,
- Favro, Kovačić i Grzetić navode da se nautički turizam karakterizira kao složen sustav koji zahtijeva korištenje svih obaza i zakonitosti opće teorije sustava i načela za upravljanje integriranog složenog sustava,
- Kovačić i Favro navode da je nautički turizam definiran kao dio općeg turističkog fenomena koji je značajno promijenio strukturu i karakteristike turističke privrede itd.

Navedene su neke od definicija i tumačenja nautičkog turizma različitih autora. U Strategiji razvoja nautičkog turizma Republike Hrvatske za razdoblje 2009. do 2019. godine se navodi

²Martinez Vazquez, R.M., Garcia, J.M., De Pablo Valenciano, J.: Analysis and Trends of Global Research on Nautical, Maritime and Marine tourism, Journal of Marine Science and Engineering, 2021., dostupno na: <https://www.mdpi.com/2077-1312/9/1/93/pdf> (10.05.2022.)

da je nautički turizam posebna vrsta turizma koja uz plovidbu u vlastitoj organizaciji (krstarenje vlastitim ili unajmljenim plovnim objektima s boravkom i/ili noćenjem turista na njima) obuhvaća i kružna putovanja u organizaciji vlasnika plovnih objekata i putničkih agencija s boravkom i/ili noćenjem turista na plovnim objektima, te plovidbu turista na plovnim objektima radi drugih oblika odmora i rekreacije (ribarenje, ronjenje). Razlika između nautičkog turizma i ostalih oblika turizma je u plovidbi, odnosno u velikoj pokretljivosti turista nautičara koja podrazumijeva čestu, ako ne i svakodnevnu, promjenu mjesta boravka.³

Nautički turizam je jedan od specifičnih oblika turizma, kao što je već prethodno navedeno, a unutar nautičkog turizma razlikuju se slijedeće vrste nautičkog turizma: mobilni, plovidbeni, kupališni, boravišni, sportski, zimovališni, izletnički, ribolovni, kulturni, zdravstveni i ambijentalni.⁴

Prema veličini i vrsti plovila nautički turizam se dijeli na:⁵

- brodski ili „veliki“ – obuhvaća putničke, putničko-turistički brodove, putničko-teretne brodove, trajekte i hidrokrljne brodove, brodove – ploveće kuće ili ploveće hoteli i sl.),
- jahting turizam – obuhvaća jahte raznih tipova i veličina za krstarenje i izlete,
- moto-nautički turizam – obuhvaća jedrilice, čamce s motorom ili bez njega, glisere raznih vrsta, razna plovila za sport i rekreaciju, specijalna plovila za podvodnu aktivnost itd.

Prema udjelu, opsegu i području plovidbe i značenju u nautičkom turizmu, nautički turizam se dijeli na:⁶

- „veliki“ nautički turizam – podrazumijeva plovidbu u većim plovnim objektima – oceanska krstarenja, krstarenja u zatvorenim morima, cruising, duže izlete, chartere,
- „mali“ nautički turizam ili zabavna navigacija – suvremeno malo brodarstvo, „mala ili 4. flota“, jahte, jedrilice, sportski čamci, gliseri, razni plovni objekti za zabavu i dokolicu i sl.

³Strategija razvoja nautičkog turizma Republike Hrvatske za razdoblje 2009.-2019., dostupno na: <https://mmpi.gov.hr/UserDocsImages/arhiva/Strategija%20razvoja%20nautickog%20turizma%20HR%201.pdf> (10.05.2022.)

⁴Luković, T.: Nautički turizam, definiranje i razvrstavanje, Ekonomski pregled, 58(11), str. 689-708., 2007., dostupno na: <https://hrcak.srce.hr/file/28145> (11.05.2022.)

⁵Ibid

⁶Ibid

Prema organizaciji plovidbe, razlikuju se slijedeće podvrste nautičkog turizma:⁷

- individualni,
- grupni – masovni,
- nautički turizam u konvojima.

Prema itinerarima, nautički turizam se dijeli na:⁸

- u zatvorenim morima, rijekama i jezerima,
- prekomorski i oceanski – lokalni,
- nacionalni,
- međunarodni.

Prema svrsi plovidbe nautički turizam se dijeli na:⁹

- izletnički,
- krstarenje, jedrenje,
- plovidba radi sporta i razonode,
- podvodna plovidba,
- kombinirani i brzi turistički prijevoz.

Prema sektorima, nautički turizam se dijeli na:¹⁰

- obalni,
- kupališni – razna plovila – vozila za rekreaciju i sport na moru na nožni, ručni ili motorni pogon,
- nautički kamping,
- ladanjski (boravišni) u turističkim lukama,
- nautički turizam na otvorenim morima i oceanima – otočni.

Uz navedene podjele nautičkom turizma, nautički turizam se može promatrati i sa slijedeća tri stajališta. To su zemljopisno-fizički, tehnički i komparativni.¹¹ Razvrstavanje osnovnih vrsta nautičkog turizma u Hrvatskoj je prikazano modelom na slici 1.

⁷Luković, T., op.cit.

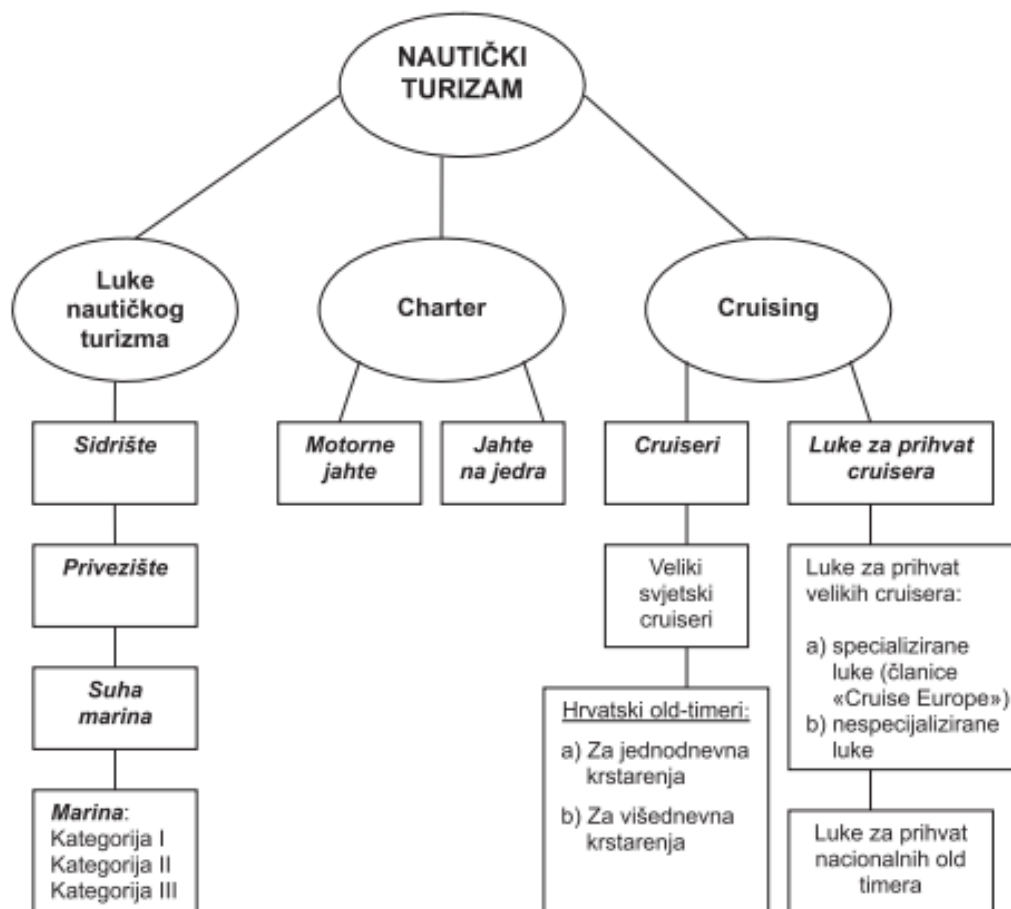
⁸Ibid

⁹Ibid

¹⁰Ibid

¹¹Ibid

Slika 1.: Model nautičkog turizma u Hrvatskoj

Izvor: Luković, T.: Nautički turizam, definiranje i razvrstavanje, *Ekonomski pregled*, 58(11), str. 689-708., 2007., dostupno na: <https://hrcak.srce.hr/file/28145> (11.05.2022.)

2.1. Nautički turizam u Hrvatskoj

U Hrvatskoj, a i u svijetu, je nautički turizam sve popularniji, posebno bogatim potrošačima čiji namjeravani troškovi prelaze prosječne standarde. To je zapravo turistički proizvod jer je vezan uz vodene sportske aktivnosti, rekreacijske aktivnosti i regate, i zabavu. Važnost nautičkog turizma doista je značajna jer unaprjeđuje turističke usluge, a njegov razvoj znači revitalizaciju obalnih resursa. Čak i manje popularne ili, bolje rečeno, nerazvijene lokacije imaju potencijala. U Hrvatskoj je nautički turizam jedan od najatraktivnijih oblika turizma.

Budući da hrvatska obala obiluje brojnim otocima, plažama, prirodnim ljetovalištima, lukama i uvalama, privlači pažnju mnogih.¹²

Hrvatska je pomorska zemlja sa dugom poviješću i tradicijom pomorstva i turizma, a prirodna osnova za razvoj nautičkog turizma u Hrvatskoj je više nego odlična. Hrvatska ima razvedenu obalu Jadranskog mora dužine 6.176 km, od čega 4.398 km pripada obali otoka, s ukupno 1.244 otoka, otočića i hridi, od kojih je naseljeno 50 otoka. Nautičarima su najprivlačnija područja podrazličitim kategorijama zaštite kao istaknute prirodne vrijednosti zbog posebne krajobrazne i biološke raznolikosti: strogi rezervati, nacionalni parkovi, posebni rezervati, parkovi prirode, regionalni parkovi, spomenici prirode, značajni krajobrazi, park-šume, spomenici parkovne arhitekture.¹³

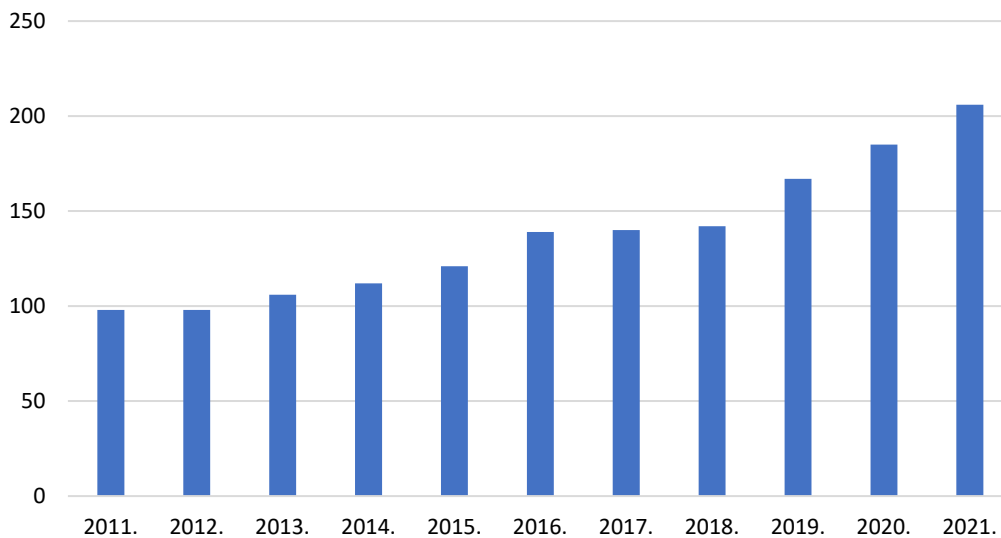
U ponudi vezova za nautičke plovne objekte u Hrvatskoj u odnosu na sredozemne zemlje udio Hrvatske iznosi oko 6,9%, Francuske 47,3%, Italije 10,4%, Grčke 6,4%, Turske 4,9% itd. S obzirom na duljinu obalne crte, Hrvatska ima oko 2,6 nautička veza po kilometru, Francuska 64, Italija 3,1, Španjolska 20,2, Grčka 1,1, Turska 2,2 itd. Kad se ovi pokazatelji stave u relativan odnos, može se uočiti da Hrvatska ima udio duljine obale dva puta veći od udjela u broju vezova. Hrvatska, dakle, ima još neiskorištenih komparativnih prednosti i potencijala za povećanje konkurentnosti na tržištu nautičkih usluga.¹⁴ Broj luka u nautičkom turizmu u Hrvatskoj je u razdoblju od 2011. do 2021. godine rastao, a kao što se može vidjeti iz grafikona 1.

¹²Croatia Charter: Nautical Tourism in Croatia, dostupno na: <https://www.croatiacharter.com/nautical-vacation.asp> (15.05.2022.)

¹³Strategija razvoja nautičkog turizma Republike Hrvatske za razdoblje 2009.-2019., op.cit.

¹⁴Ibid

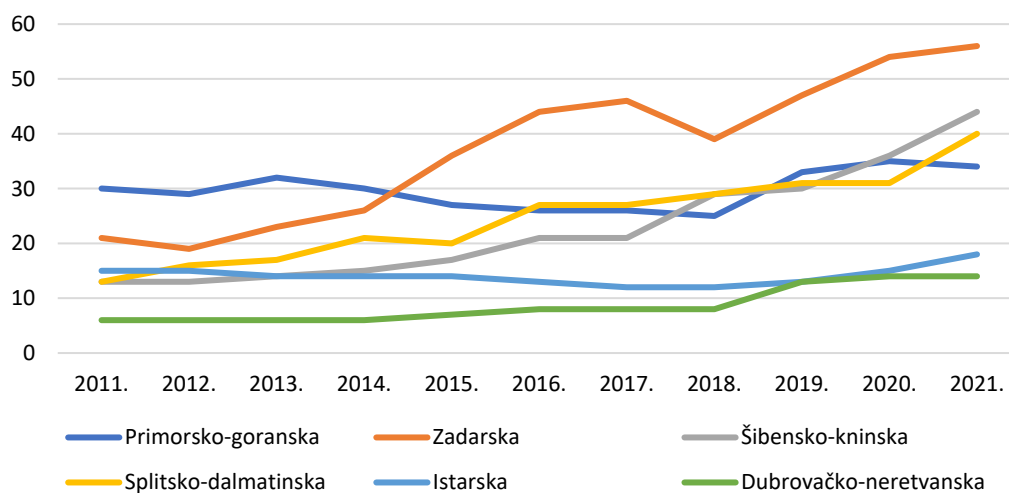
Grafikon 1.: Kretanje broja luka u nautičkom turizmu u razdoblju od 2011. do 2021. godine

Izvor: izrada autora prema podacima Državnog zavoda za statistiku: Kružna putovanja i nautički turizam, dostupno na: <https://podaci.dzs.hr/hr/podaci/turizam/kruzna-putovanja-i-nauticki-turizam/> (28.05.2022.)

Ukoliko se analizira kretanje broja luka u nautičkom turizmu po županijama u Republici Hrvatskoj, a to su Primorsko-goranska županija, Šibensko-kninska, Istarska, Zadarska, Splitsko-dalmatinska i Dubrovačko-neretvanska, može se vidjeti da je broj luka u nautičkom turizmu imao trend rasta u svim županijama (izuzetak je razdoblje od 2013. do 2018. godine kada se broj luka u Primorsko-goranskoj županiji smanjivao), ali da je Zadarska županija prednjačila u navedenom rastu, odnosno u Zadarskoj županiji je zabilježen najveći rast broja luka u nautičkom turizmu, a kao što se može vidjeti na grafikonu 2.

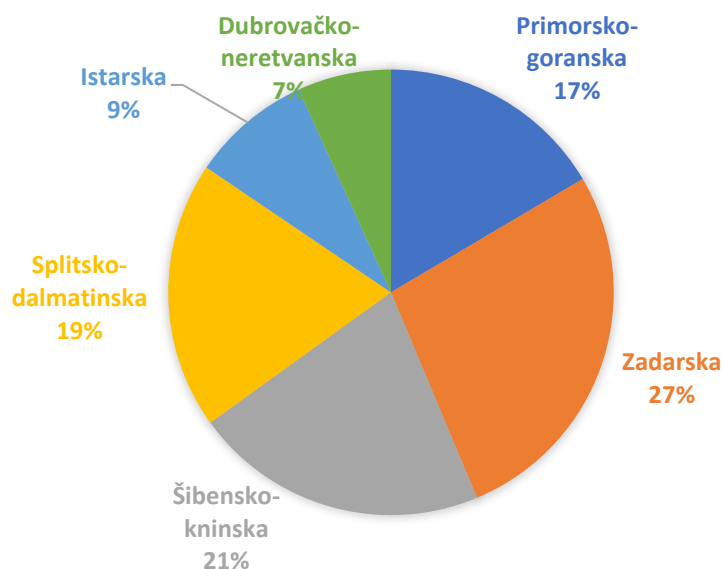
Grafikon 2.: Kretanje broja luka u nautičkom turizmu po županijama u Republici Hrvatskoj u razdoblju 2011. do 2021. godine

Izvor: izrada autora prema podacima Državnog zavoda za statistiku: Kružna putovanja i nautički turizam, dostupno na: <https://podaci.dzs.hr/hr/podaci/turizam/kruzna-putovanja-i-nauticki-turizam/> (28.05.2022.)

U strukturi u ukupnom broju luka nautičkog turizma u županijama u Hrvatskoj, u Zadarskoj županiji se nalazi gotovo trećina luka nautičkog turizma (27%), slijedi Šibensko-kninska županija (21%), Splitsko-dalmatinska županija (19%) te Primorsko-goranska županija (17%). U Dubrovačko-neretvanskoj županiji je samo 7% ukupnog broja luka nautičkog turizma u Hrvatskoj te u Istarskoj županiji 9%, a kao što se može vidjeti na grafikonu 3.

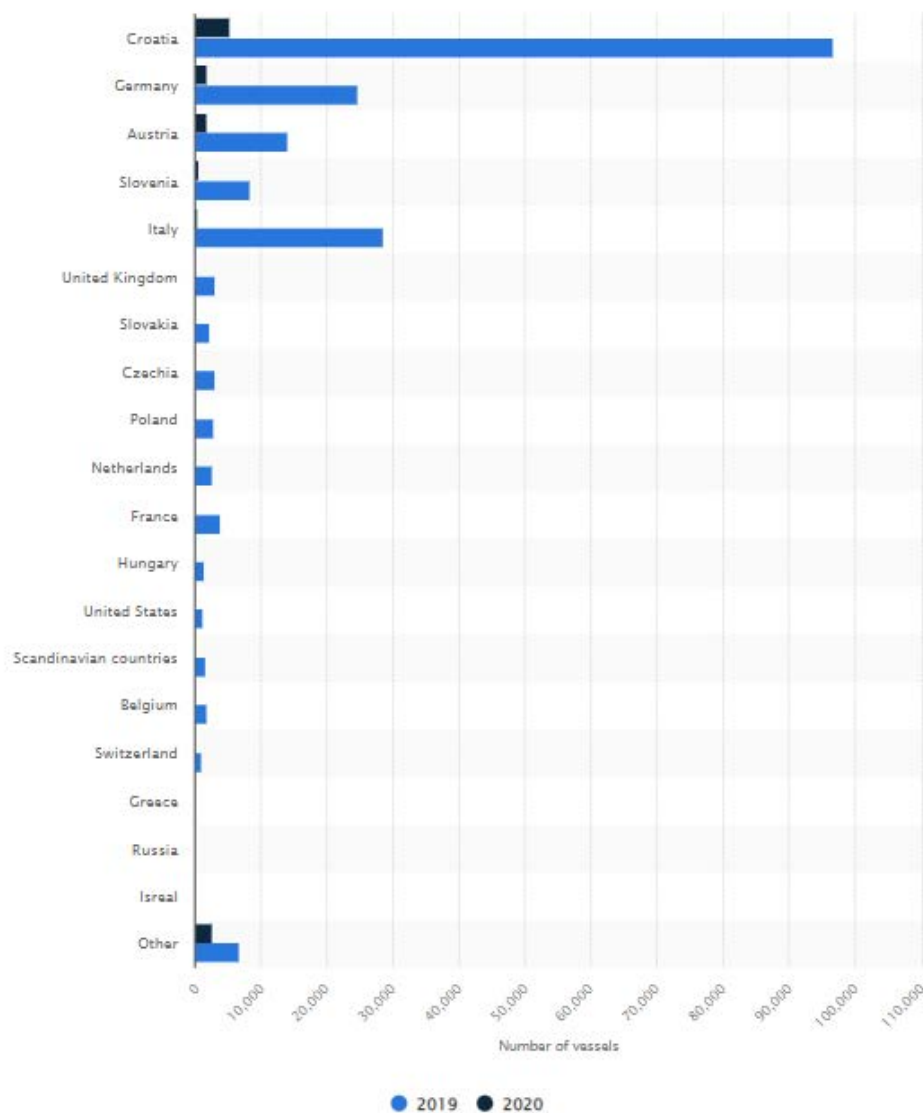
Grafikon 3.: Struktura luka nautičkog turizma po županijama u Hrvatskoj 2021. godine

Izvor: izrada autora prema podacima Državnog zavoda za statistiku: Kružna putovanja i nautički turizam, dostupno na: <https://podaci.dzs.hr/hr/podaci/turizam/kruzna-putovanja-i-nauticki-turizam/> (28.05.2022.)

U hrvatskim marinama u 2019. i 2020. godini je bilo najviše plovila iz Hrvatske, Italije, Njemačke, Austrije i Slovenije, a kao što se može vidjeti na grafikonu 4.

Grafikon 4.: Broj plovila u hrvatskim marinama u 2019. i 2020. godini, prema brodskim zastavama

Izvor: Statista: Number of vessels in marinas in Croatia in 2019 and 2020, according to ship flags, dostupno na: <https://www.statista.com/statistics/1275872/croatia-vessels-in-marinas-by-ship-flag/> (20.05.2022.)

U 2020. godini je u marinama zabilježeno 1.931 njemačko plovilo, a u prethodnoj, 2019. godini, je bio najveći broj brodova iz Italije. Međutim, njihov je broj pao na samo 383 broda 2020. godine. Nautički turizam popularan je na Mediteranu, posebno na Jadranu, gdje Hrvatska i Italija imaju najveći udio obale.¹⁵ Ovi podaci o smanjenom broju plovila u 2020. u

¹⁵Statista: Number of vessels in marinas in Croatia in 2019 and 2020, according to ship flags, dostupno na: <https://www.statista.com/statistics/1275872/croatia-vessels-in-marinas-by-ship-flag/> (20.05.2022.)

odnosu na 2019. godinu upućuju da je globalna pandemija Covid-19 imala i veliki negativni utjecaj i na nautički turizam.

3. PANDEMIJA COVID-19

Pandemija Covid-19, koja se pojavila još u prosincu 2019. godine u Kini i polako zavlada cijelim svijetom, traje i danas. Iako je pronađeno cjepivo i dio svjetske populacije je procijepljen, virus koji je uzrokovao pandemiju je već u nekoliko navrata mutirao i, na žalost, pandemija se i dalje širi. Pandemija traje više od dvije godine i u protekle dvije godine je dominirala životom i radom ljudi u svijetu promijenivši im, u velikoj mjeri, način života i rada. Mnogim djelatnostima je, u određenim razdobljima tzv. „lock-down-a“, bilo onemogućeno poslovanje, u mnogim djelatnostima je usporen proces proizvodnje, kretanja su bila ograničena, poslovanje se odvijalo na potpuno drugačiji način. Jednom riječju, cjelokupni život i rad se promijenio.

Svjetska zdravstvena organizacija (engl. *World Health Organization, WHO*) je 31. prosinca 2019. godine službeno izvijestila o više slučajeva upale pluća u gradu Wuhanu u Kini, koji je kulturno i gospodarsko središte središnje Kine i u kojem živi 11 milijuna ljudi. Do 5. siječnja 2020. godine je bilo poznato 59 slučajeva, od kojih niti jedan nije bio smrtonosan, međutim već nakon deset dana WHO je izvijestila od 282 slučajeva zaraze od kojih su četiri bila u Japanu, Južnoj Koreji i Tajlandu. U Wuhanu je tada već bilo smrtnih slučajeva i sve više bolesnih i onih koji su bili u teškom stanju. U siječnju je izoliran uzročnik navedenog, Covid-19 koji je bio novi koronavirus, SARS-CoV-2.¹⁶

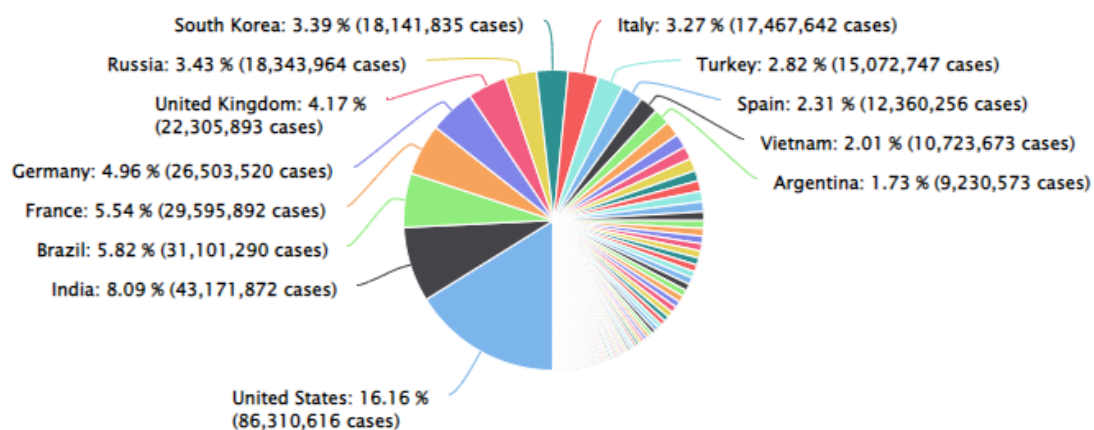
Svjetska populacija se suočila suočena sa globalnom zdravstvenom krizom, koja je puno više od zdravstvene krize. To je ljudska, ekonomska i društvena kriza. Bolest koronavirusa (Covid-19), koju je WHO okarakterizirao kao pandemiju, napala je društva u njihovoj jezgri, epidemija Covid-19 pogodila je sve segmente stanovništva, a posebno je bila opasna i pogubna za pripadnike najugroženijih društvenih skupina.¹⁷

Struktura zaraženih danas u svijetu je prikazana grafikonom 5. Kao što se može vidjeti iz grafikona, Sjedinjene Američke Države su najviše pogođene, u strukturi zaraženih imaju najveći udio, a slijede ih Indija, Brazil, Francuska, Njemačka i dr.

Grafikon 5.: Struktura zaraženih koronavirusom u svijetu

¹⁶Chaplin, S.: COVID-19: a brief history and treatments in development, WileyClinicalHealthcareHub, dostupno na: <https://wchh.onlinelibrary.wiley.com/doi/10.1002/psb.1843> (22.05.2022.)

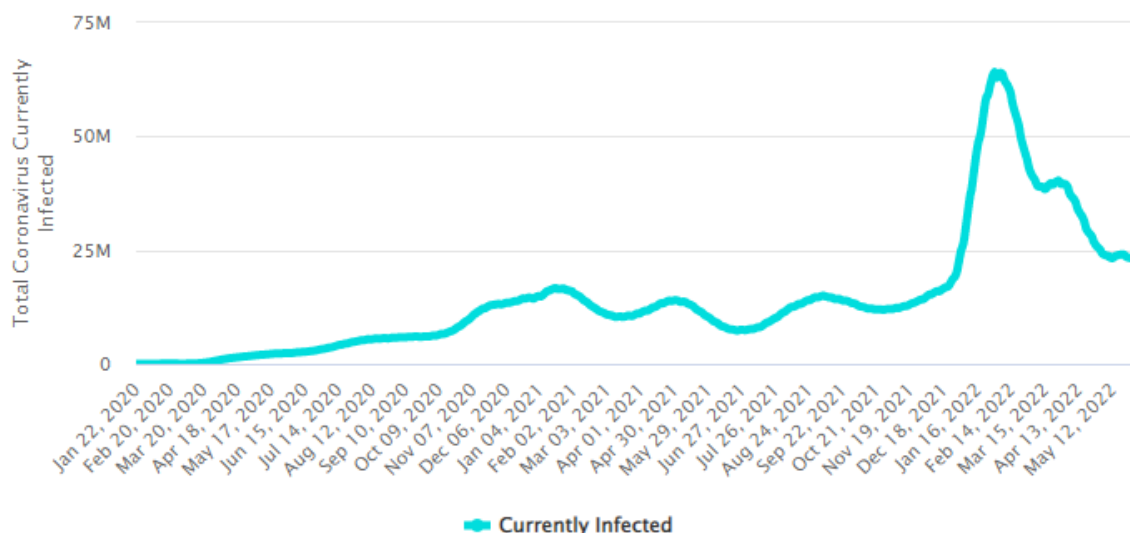
¹⁷United Nations: Everyone Included: Social Impact of COVID-19, dostupno na: <https://www.un.org/development/desa/dspd/everyone-included-covid-19.html> (25.05.2022.)

Izvor: Worldometer: Coronavirus Worldwide Graphs, dostupno na: <https://www.worldometers.info/coronavirus/worldwide-graphs/#active-cases> (25.05.2022.)

Iako je otkriveno cjepivo i procijepljenost stanovništva je sve veća, još uvijek je dosta stanovništva necijepljeno i pandemija i dalje „tinja“, još uvijek je prisutna, a što se može vidjeti iz grafikona 6.

Grafikon 6.: Kretanje broja aktivnih slučajeva – broja zaraženih Covid-om – 19 u svijetu

Izvor: Worldometer: Coronavirus Worldwide Graphs, dostupno na: <https://www.worldometers.info/coronavirus/worldwide-graphs/#active-cases> (25.05.2022.)

Kako bi se usporilo širenje koronavirusa i zaštitilo zdravlje, uvedene su brojne epidemiološke mjere, između ostalog i ograničenja putovanja. S jedne strane pandemija je trebala biti

zaustavljena i sve učinkovite mjere koje su isto omogućavale su bile dobrodošle, ljudi su ih se pridržavali, međutim, s druge strane, one su utjecale na promjenu života ljudi, negativno su utjecale na gospodarstvo, turizam, nautički turizam itd.

Kada je Svjetska zdravstvena organizacija objavila informaciju o pandemiji Covid-19, cijeli svijet je bio šokiran. Globalizacija i karakteristike virusa kao što su da se simptomi pokažu kasno ili se uopće ne pokažu dok nositelj simptoma u isto vrijeme može zaraziti druge učinio je da se bolest proširi izvan svih očekivanja. Pandemija je brzo postala predmet istraživanja znanstvenika u cijelom svijetu, ne samo onih specijaliziranih za medicinske i zdravstvene znanosti već i široko shvaćene društvene znanosti. Kao što je već prethodno rečeno, pandemija je zahvatila život i poslovanje u cijelom svijetu, zapravo je teško nabrojati područje gospodarstva i ljudskog života koje nije bilo pogođeno pandemijom i njezinim prijetnjama i ograničenjima. Bez sumnje, turizam je jedna od industrija koje je najviše pogodila pandemija, gotovo ga je u potpunosti paralizirala. Samo u prvoj polovini 2020. godine su međunarodni dolasci turista pali za 74%, a destinacije širom svijeta su imale milijardu manje međunarodnih dolazaka nego što je to bilo u prethodnoj, 2019. godini. Kolaps međunarodnih putovanja je uzrokovao gubitak od 1,3 bilijuna US\$ prihoda od izvoza i, iako je cjepivo pronađeno, populacija u velikoj mjeri procijepljena, pandemija još nije završila i, na žalost, teško je predvidjeti kada će to biti. Na žalost, može se pokazati da će pandemija donijeti dugoročne promjene u turizmu kao društveno-gospodarskoj djelatnosti i industriji.¹⁸

Do izbijanja pandemije turizam i turistički promet (putovanja) se razvijao i rastao značajnim stopama u cijelom svijetu. U 2013. godini je procijenjeno da doprinos turizma rastu globalnog gospodarstva iznosi 9,5% globalnog BDP-a, a 2019. godine je 296 milijuna ljudi bilo zaposleno u turističkom sektoru. Jedna od zemalja kojima je turizam temelj gospodarstva je i Hrvatska, gdje se procjenjuje da je 24,9% BDP-a vezano za turizam. U slučaju Hrvatske, jedan od najvažnijih oblika turizma je nautički turizam. To je zbog činjenice da u Hrvatskoj postoje posebno povoljni uvjeti za njegov razvoj. Hrvatska obala je nastala kao rezultat morskog plavljenja planinskih lanaca. Karakteriziraju ga brojni otoci i vrlo razvedena obala. Hrvatska ima 1185 otoka, od kojih je 50 naseljeno. Dužina obale je 6.176 km, uključujući 4.398 km na otocima. Osim toga, postoje povoljni vremenski uvjeti, a razvijena jedriličarska infrastruktura i uslužna sfera Hrvatsku svrstava u red najprepoznatljivije jedriličarske

¹⁸Lapko, A., Hacia, E., Lučić, L.: Nautical Tourism in Croatia and the COVID-19 Pandemic, *European Research Studies Journal*, Volume XXIV, Issue 2B, 2021, str. 308-319., dostupno na: <https://ideas.repec.org/a/ers/journal/vxxiv2021i2bp308-319.html> (26.05.2022.)

destinacije u svijetu. Država još uvijek razvija svoju ponudu, pokušavajući povećati kvalitetu turističkih proizvoda koji se nude nautičarima.¹⁹

Intenzivan razvoj nautičkog turizma je poticaj i pokretač intenzivnog razvoja usluga vezanih uz jedrenje. Nesumnjivo, ove usluge uključuju usluge chartera jahti. Po definiciji, charter jahte znači unajmiti na određeno vrijeme radi organizacije putovanja. U nautičkom turizmu postoje tri vrste chartera: samo brod, sa skiperom i sa posadom. Ovo usluge omogućuju nautički turizam za osobe koje nemaju vlastitu jahtu ili one koje ne žele transportirati svoje plovilo do određenog akvatorija. Trenutno u Hrvatskoj postoji 879 charter agencija koje nude chartere s jedrenjem ili motorne jahte sa ili bez posade na razdoblje od 1 do 90 dana. U Hrvatskoj je otvoreno 155 novih charter agencija, uključujući 61 charter agenciju unutar EU i 82 charter agencije izvan EU.²⁰ Kako je pandemija utjecala na nautički turizam u Hrvatskoj, bit će analizirano i predstavljeno u nastavku.

¹⁹Lapko, A., Hacia, E., Lučić, L., op.cit.

²⁰Ibid

4. PANDEMIJA COVID-19 I NJEN UTJECAJ NA NAUTIČKI TURIZAM

U skladu sa brojnim epidemiološkim mjerama i ograničenjima, a koja su imala cilj boriti se i savladati pandemiju Covid-19, ACI marina u Hrvatskoj je objavila za nautičare obavijest kojom su izvijestili nautičare da, od samog početka izbijanja pandemije Covid-19 čine sve kako bi zaštitili zdravlje svojih zaposlenika i osigurali pouzdanu uslugu korisnicima u svojim marinama. Iako su bili zatvorili recepcije i obustavili rad ugostiteljskih objekata, osigurali su stalnu brigu o plovilima u marinama, a mornarska služba je bila dostupna tijekom 24 sata. Za nautičare i luke nautičkog turizma su bile izdane posebne preporuke za postupanje od strane Hrvatske gospodarske komore te je ACI marina na svojim web stranicama redovito obavještavala nautičare o novim okolnostima, ali ih i savjetovala da za sve točne i pouzdane informacije posjete službenu stranicu Vlade Republike Hrvatske koja sadrži pravovremene informacije, kao i web stranicu Hrvatskog zavoda za javno zdravstvo. Posebne preporuke za postupanje nautičara i luka nautičkog turizma, nakon izbijanja i početka širenja pandemije, početkom 2020. godine, su bile:²¹

- luke nautičkog turizma bile su otvorene za promet ukoliko nisu imale rješenje ili odluku o obustavi rada izdanu od strane Stožera Civilne zaštite Republike Hrvatske,
- nautičari koji ploviom dolaze u Republiku Hrvatsku trebali su obaviti granične formalnosti na pomorskim graničnim prijelazima,
- ukoliko osobe na plovilu dolaze iz posebno rizičnih područja, upućivane su u karantenu (strani državljani), odnosno samoizolaciju (hrvatski državljani), a informacije o posebno rizičnim područjima mogle su se i mogu se pratiti na web stranicama Svjetske zdravstvene organizacije,
- u posebno rizičnoj skupini osobe – strani državljani odlaze u organiziranu karantenu čiji trošak su dužni sami snositi. Rješenje o obaveznoj karanteni donosi granični sanitarni inspektor i obavezna je pratnja prometne policije. Ako isti ne žele odlazak u karantenu moraju napustiti Republiku Hrvatsku morskim putem,
- ukoliko osobe na plovilu dolaze iz drugih rizičnih područja, upućivane su u samoizolaciju,

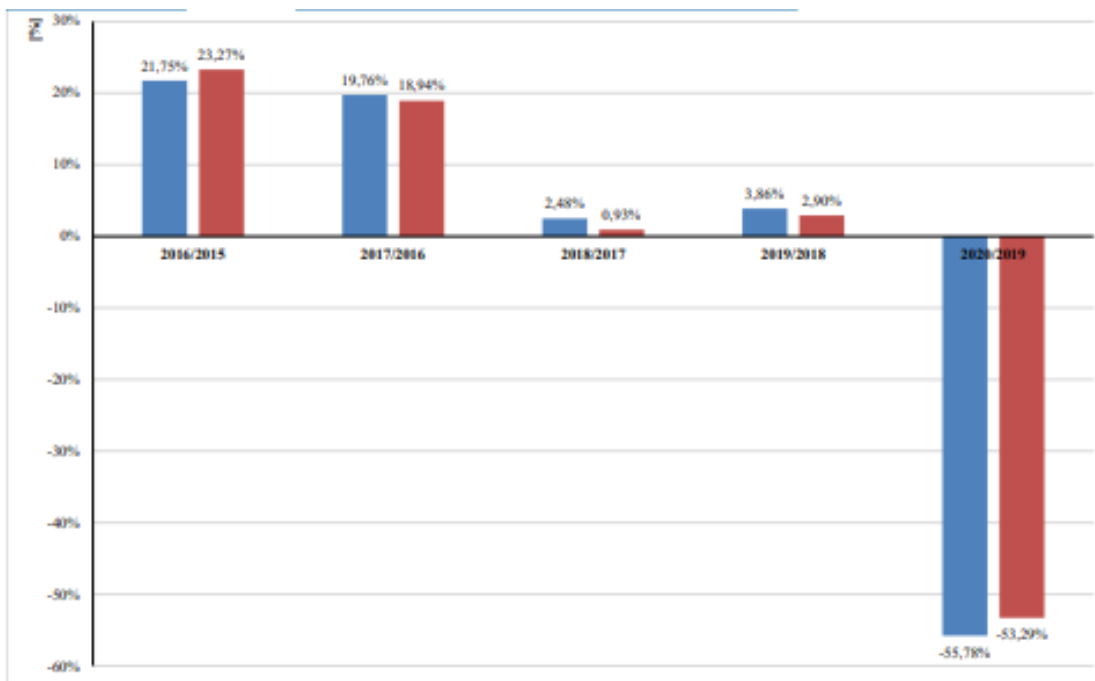
²¹ACI marina: COVID-19 – važne informacije, dostupno na: <https://aci-marinas.com/hr/covid-19-vazne-informacije/> (27.05.2022.)

- hrvatski državljani se podvrgavaju obvezi kućne karantene/samoizolacije, do koje moraju stići najkraćim putem,
- strani državljani su podvrgnuti obvezi kućne karantene / samoizolacije, a pri ulasku u Hrvatsku trebaju imati dokaz o osiguranom smještaju u Republici Hrvatskoj, do kojeg su morali stići najkraćim putem. Ukoliko nisu imali navedeni dokaz, moraju napustiti Republiku Hrvatsku najkraćim putem,
- ukoliko imaju određen odlazak u samoizolaciju, osobe upravljaju plovilom od luke graničnog prijelaza do luke nautičkog turizma u kojoj su osigurali vez,
- u slučaju da je određen odlazak osoba u karantenu, osobe upravljaju plovilom od luke graničnog prijelaza do luke nautičkog turizma najbliže mjestu karantene u kojoj su osigurali vez,
- po sigurnom privezu plovila u luci nautičkog turizma osobe su dužne o istome telefonski obavijestiti službu čije kontakte će dobiti na graničnom prijelazu,
- koncesionar luke nautičkog turizma je dužan prilikom dolaska plovila provjeriti s osobama na plovilu imaju li rješenje o samoizolaciji/karanteni, te o dolasku plovila obavijestiti postaju granične policije koja je obavila graničnu kontrolu,
- osobe osiguravaju vlastiti prijevoz do karantene/samoizolacije. Prijevoz do karantene se obavlja isključivo uz pratnju Civilne zaštite koja upravlja karantenom,
- zbrinjavanje plovila uključuje osiguranje veza i dezinfekciju plovila. Dezinfekciju plovila dužna je osigurati charter tvrtka (za plovila u charteru) odnosno posjednik plovila (za plovila u privatnom vlasništvu). Provedbu dezinfekcije plovila nadzire koncesionar luke nautičkog turizma.

Lapko, Hacia i Lučić su proveli istraživanje u kojem su istraživali popularnost nautičkog turizma u Hrvatskoj koji je analiziran u smislu korištenja charter usluga na području Hrvatske. Proučavali su razdoblje od 2015. do 2020. godine, a specijalna pozornost je posvećena situaciji pandemije i njenom utjecaju. Dinamika promjene broja charter gostiju i njihovih noćenja u Hrvatskoj u odnosu na prethodnu godinu prikazana je grafikonom 7. Najviši godišnji porast u obje analizirane kategorije dogodio se u 2016. godini. Nešto niži je bio sljedeće godine, dok su godine 2018. – 2019. obilježile blagi porast. U 2020. godini je došlo do jasnog smanjenja kako broja charter gostiju, tako i broja noćenja charter gostiju, za 55,78% odnosno 53,29%.²²

²²Lapko, A., Hacia, E., Lučić, L., op.cit.

Grafikon 7.: Promjena u broju charter gostiju i broju noćenja charter gostiju u Hrvatskoj u odnosu na prethodnu godinu u razdoblju 2015. do 2020. godine

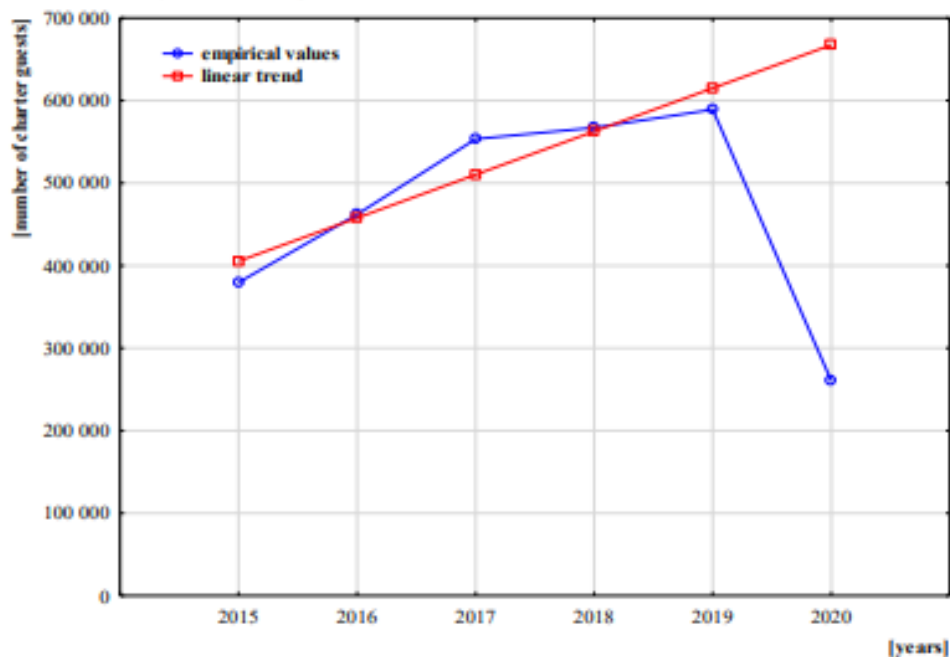

Izvor: Lapko, A., Hacia, E., Lučić, L.: Nautical Tourism in Croatia and the COVID-19 Pandemic, *European Research Studies Journal*, Volume XXIV, Issue 2B, 2021, str. 308-319., dostupno na: <https://ideas.repec.org/a/ers/journal/vxxiv2021i2bp308-319.html> (26.05.2022.)

U razdoblju 2015.-2019. godine zabilježen je porast broja charter gostiju za 55,20%. Na temelju ekstrapolacije procijenjenog linearnog trenda (sa prilično visokom razinom prilagodbe stvarnim vrijednostima, oko 90%), napravljena je prognoza u skladu sa istim, u 2020. godini bi trebalo doći do daljnjeg povećanja, a što prikazuje grafikon 8. Naravno, napravljena prognoza nije uzela u obzir pandemijsku situaciju. Prema empirijskim vrijednostima, u 2020. godini u odnosu na 2015. godinu je došlo do smanjenja broja charter gostiju za 31,37%. Ova brojka je niža od jednogodišnjeg pada u istoj godini i dodatno potvrđuje da je došlo do proširenja charter usluga do 2019. godine.²³

²³Lapko, A., Hacia, E., Lučić, L., op.cit.

Grafikon 8.: Broj čarter gostiju u Hrvatskoj u razdoblju 2015. do 2020. godine

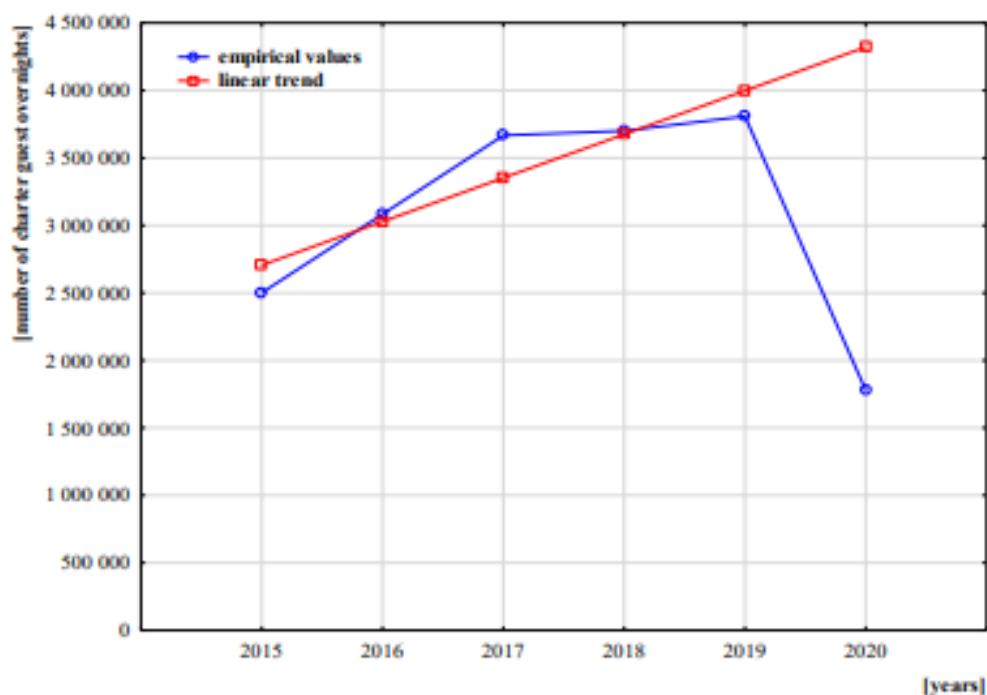

Izvor: Lapko, A., Hacia, E., Lučić, L.: Nautical Tourism in Croatia and the COVID-19 Pandemic, *European Research Studies Journal*, Volume XXIV, Issue 2B, 2021, str. 308-319., dostupno na: <https://ideas.repec.org/a/ers/journal/vxxiv2021i2bp308-319.html> (26.05.2022.)

Analiza broja noćenja čarter gostiju pokazuje ostvarenje značajnog povećanja u razdoblju od 2015. do 2019. godine i iznosi 52,27%, a što se može vidjeti na grafikonu 9. U 2020. godini u odnosu na 2015. godinu je došlo do smanjenja broja noćenja čarter gostiju koji je bio manji 28,88% u odnosu na 2019. godinu. O slomu tržišta čarter usluga u 2020. godini svjedoče podaci o broju čarter gostiju i broju čarter noćenja gostiju po unajmljenom objektu. Prvi je pao sa 117 u 2019. na 49 u 2020., a posljednji sa 756 na 335. Ove promjene znače smanjenje od gotovo 60% u oba slučaja.²⁴

²⁴Lapko, A., Hacia, E., Lučić, L., op.cit.

Grafikon 9.: Broj noćenja čarter gostiju u Hrvatskoj u razdoblju 2015. do 2020. godine

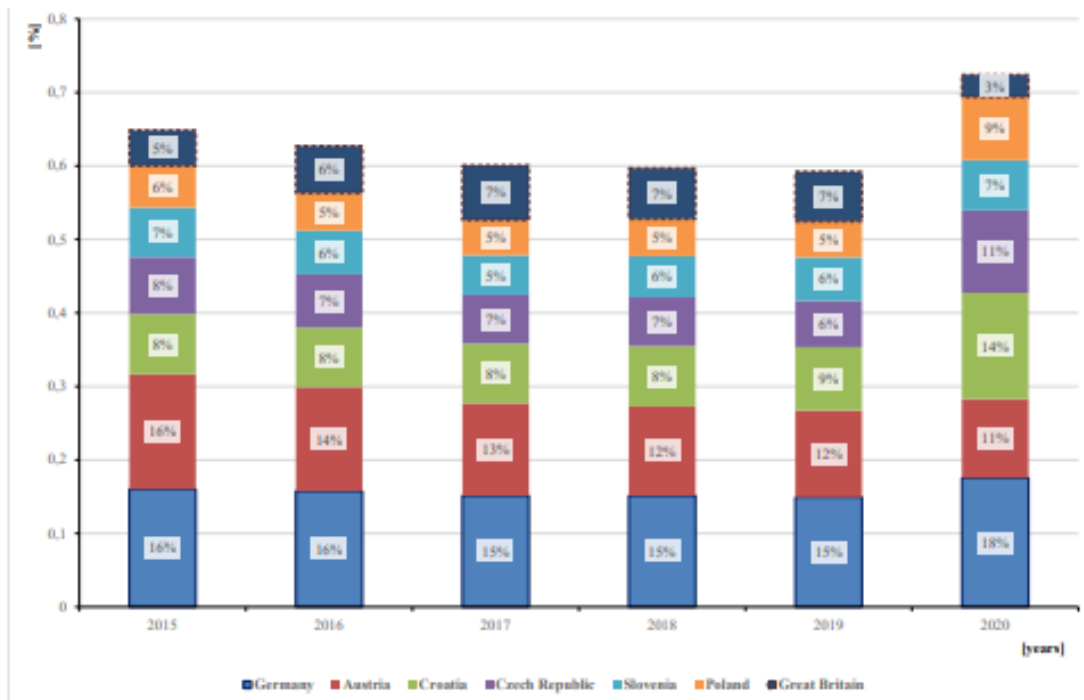

Izvor: Lapko, A., Hacia, E., Lučić, L.: Nautical Tourism in Croatia and the COVID-19 Pandemic, *European Research Studies Journal*, Volume XXIV, Issue 2B, 2021, str. 308-319., dostupno na: <https://ideas.repec.org/a/ers/journal/vxxiv2021i2bp308-319.html> (26.05.2022.)

Čarter usluge u Hrvatskoj koriste ljudi iz mnogih zemalja. U razdoblju od 2015. do 2020. godine je bilo ljudi iz 160 do 210 zemalja. Međutim, samo stanovnici sedam država čine većinu korisnika čarter usluga u Hrvatskoj po njihovom broju i po broju noćenja. To su Nijemci, Austrijanci, Hrvati, Česi, Slovenci, Poljaci i Britanci. U analiziranom razdoblju se njihov ukupan udio kretao od oko 60% (u 2019.) do preko 70% (u 2020. godini), a što se može vidjeti na grafikonu 10. Treba napomenuti da je najveći udio ovih država zabilježen 2020. godine kada je došlo do smanjenja ukupnog broja čarter gostiju tako i u odnosu na pojedine zemlje. Iste je godine ukupan broj zemalja također bio najniži u cijelom analiziranom razdoblju. Može se zaključiti da su ljubitelji nautičkog turizma koristili čarter usluge u Hrvatskoj unatoč pandemiji, doduše u manjem opsegu.²⁵

²⁵Lapko, A., Hacia, E., Lučić, L., op.cit.

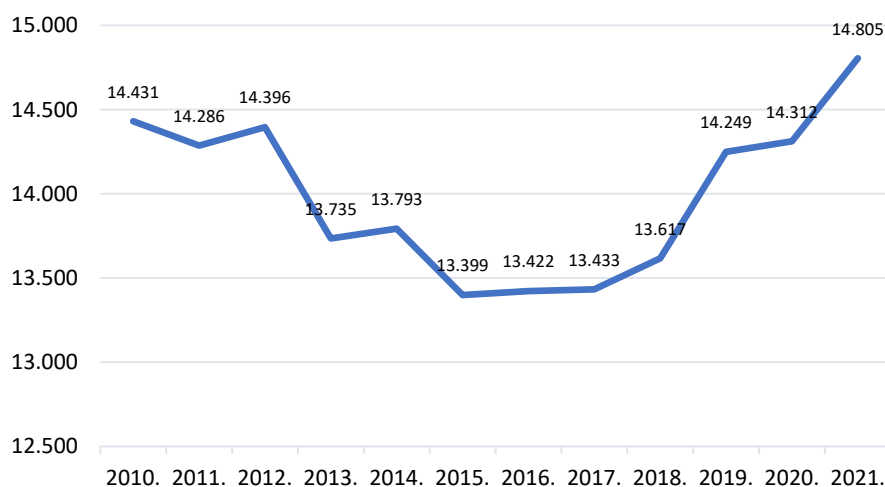
Grafikon 10.: Postotak broja čarter gostiju u ukupnom roju gostiju u Hrvatskoj u razdoblju od 2015. do 2020. godine po zemljama

Izvor: Lapko, A., Hacia, E., Lučić, L.: Nautical Tourism in Croatia and the COVID-19 Pandemic, *European Research Studies Journal*, Volume XXIV, Issue 2B, 2021, str. 308-319., dostupno na: <https://ideas.repec.org/a/ers/journal/vxxiv2021i2bp308-319.html> (26.05.2022.)

Ukoliko se istraži i analizira broj plovila na stalnom vezu u lukama nautičkog turizma u Hrvatskoj, a što je prikazano grafikonom 11., analizirano je razdoblje od 2010. do 2021. godine, ne može se zaključiti da je pandemija utjecala na smanjenje plovila, broj plovila na stalnom vezu u Hrvatskoj je u pandemijskim godinama 2020. i 2021. porastao u odnosu na prethodno razdoblje.

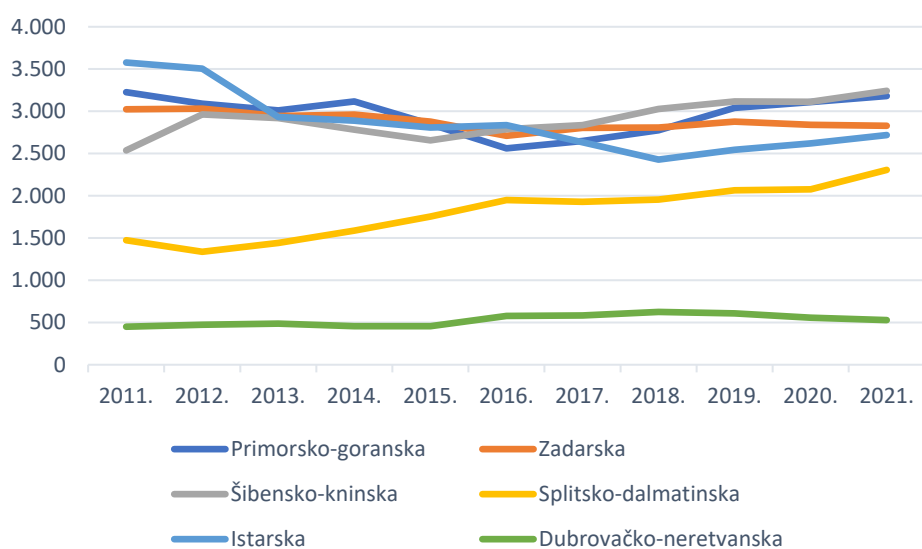
Grafikon 11.: Kretanje broja plovila na stalnom vezu u lukama nautičkog turizma u Hrvatskoj u razdoblju 2010. do 2021. godine

Izvor: izrada autora prema podacima Državnog zavoda za statistiku: Kružna putovanja i nautički turizam, dostupno na: <https://podaci.dzs.hr/hr/podaci/turizam/kruzna-putovanja-i-nauticki-turizam/> (28.05.2022.)

Kretanje broja plovila na stalnom vezu u lukama nautičkog turizma po županijama u Hrvatskoj je povećan u Splitsko-dalmatinskoj, Primorsko-goranskoj i Istarskoj županiji u pandemijskim godinama, a što se može vidjeti iz grafikona 12.

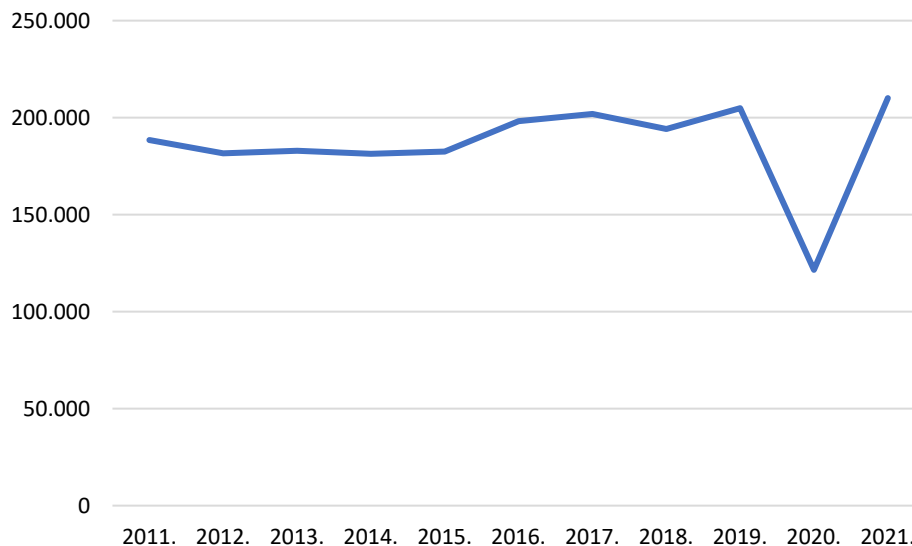
Grafikon 12.: Kretanje broja plovila na stalnom vezu u lukama nautičkog turizma po županijama u Republici Hrvatskoj

Izvor: izrada autora prema podacima Državnog zavoda za statistiku: Kružna putovanja i nautički turizam, dostupno na: <https://podaci.dzs.hr/hr/podaci/turizam/kruzna-putovanja-i-nauticki-turizam/> (28.05.2022.)

Iz grafikona 13. se može zaključiti da je broj plovila u tranzitu u lukama nautičkog turizma bio značajno manji u pandemijskoj 2020. godini, međutim oporavak je već uslijedio u 2021. godini i broj plovila u tranzitu u lukama nautičkog turizma u Hrvatskoj je bio nešto veći nego u rekordnoj 2019. godini.

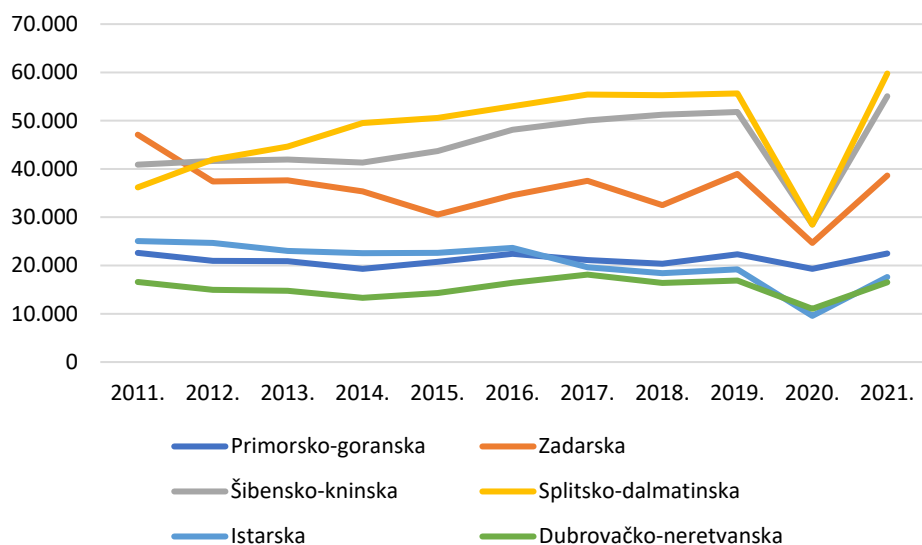
Grafikon 13. Kretanje broj plovila u tranzitu u lukama nautičkog turizma u razdoblju 2011.-2021. godine

Izvor: izrada autora prema podacima Državnog zavoda za statistiku: Kružna putovanja i nautički turizam, dostupno na: <https://podaci.dzs.hr/hr/podaci/turizam/kruzna-putovanja-i-nauticki-turizam/> (28.05.2022.)

Sve luke nautičkog turizma u svim županijama u Hrvatskoj su zabilježile značajan pad broja plovila u tranzitu u pandemijskoj 2020. godini, ali su i u 2021. godini sve luke nautičkog turizma u svim županijama u Hrvatskoj zabilježile oporavak, odnosno povećanje broja plovila u tranzitu u odnosu na 2020. godinu i dostizanje 2019. godine.

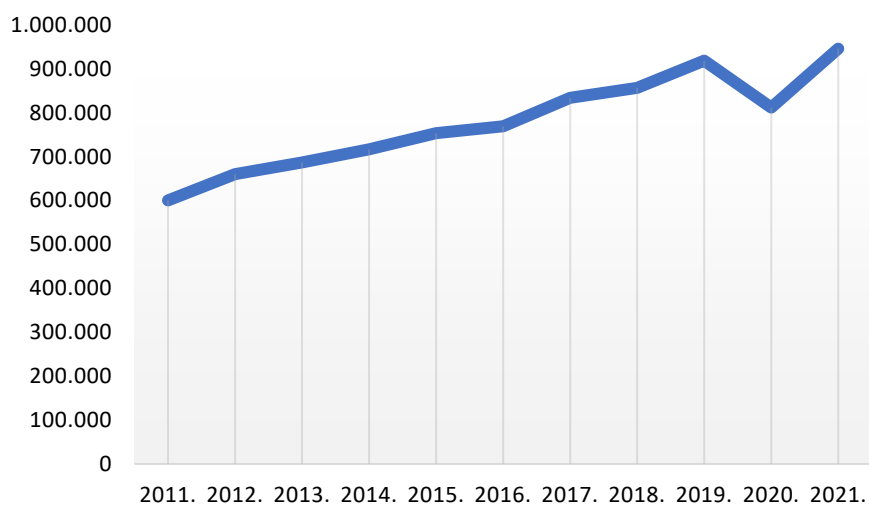
Grafikon 14.: Kretanje broja plovila u tranzitu u lukama nautičkog turizma po županijama u RH u razdoblju 2011.-2021. godine

Izvor: izrada autora prema podacima Državnog zavoda za statistiku: Kružna putovanja i nautički turizam, dostupno na: <https://podaci.dzs.hr/hr/podaci/turizam/kruzna-putovanja-i-nauticki-turizam/> (28.05.2022.)

Naravno da je manji broj plovila u tranzitu u lukama nautičkog turizma u Hrvatskoj u pandemijskoj 2020. godini utjecao na prihode luka nautičkog turizma, kao što se može vidjeti iz grafikona 15., koji je bio smanjen u odnosu na 2019. godini, međutim, kao i sa povećanjem broja plovila u tranzitu koje su zabilježile luke nautičkog turizma u 2021. godini, tako su i prihodi povećani i u odnosu na 2019. godinu čak i povećani.

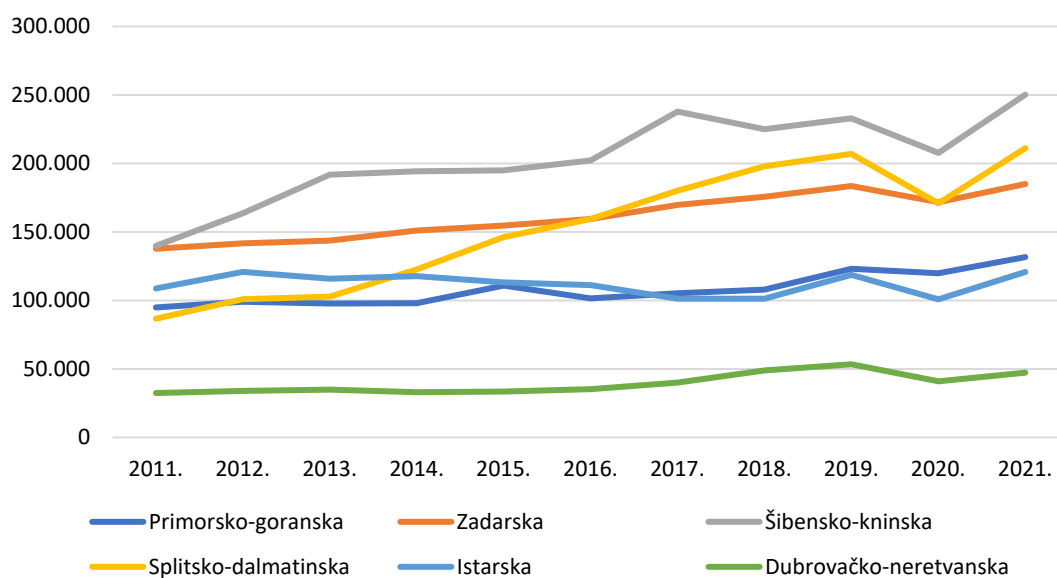
Grafikon 15.: Kretanje prihoda luka nautičkog turizma u Hrvatskoj u razdoblju 2011. do 2021. godine (u tis. kn)

Izvor: izrada autora prema podacima Državnog zavoda za statistiku: Kružna putovanja i nautički turizam, dostupno na: <https://podaci.dzs.hr/hr/podaci/turizam/kruzna-putovanja-i-nauticki-turizam/> (28.05.2022.)

Kao i na nivou cijele Hrvatske, ista situacija je bila i u svim lukama nautičkog turizma po županijama, u 2020. godini je zabilježeno smanjenje prihoda, međutim 2021. godina je imala povećanje prihoda u odnosu na 2020. godinu.

Grafikon 16.: Kretanje prihoda luka nautičkog turizma po županijama u Hrvatskoj u razdoblju 2011. do 2021. godine

Izvor: izrada autora prema podacima Državnog zavoda za statistiku: Kružna putovanja i nautički turizam, dostupno na: <https://podaci.dzs.hr/hr/podaci/turizam/kruzna-putovanja-i-nauticki-turizam/> (28.05.2022.)

5. ZAKLJUČAK

Nautički turizam je jedan od specifičnih oblika turizma koji se ubrzano razvija u posljednjim godinama. Ne postoji jedinstvena i jednoznačna definicija nautičkog turizma, različiti autori ga definiraju na različit ali sličan način, može se reći da je to novija komercijalna djelatnost koja se razvila između običnog turizma i pomorske djelatnosti, sa karakteristikama koje ga čine posebnom vrstom turizma i koji obuhvaća nautičke aktivnosti, rekreacijske ili sportske prirode, koje se odvijaju na velikim vodenim površinama. Unutar nautičkog turizma razlikuju se sljedeće vrste nautičkog turizma: mobilni, plovibeni, kupališni, boravišni, sportski, zimovališni, izletnički, ribolovni, kulturni, zdravstveni i ambijentalni, brodski ili „veliki“, jahting turizam, moto-nautički turizam, individualni, grupni ili masovni, nautički turizam u konvojima itd.

U Hrvatskoj, a i u svijetu, je nautički turizam sve popularniji, posebno bogatim potrošačima čiji namjeravani troškovi prelaze prosječne standarde. Važnost nautičkog turizma doista je značajna jer unaprjeđuje turističke usluge, a njegov razvoj znači revitalizaciju obalnih resursa. U ponudi vezova za nautičke plovne objekte u Hrvatskoj u odnosu na sredozemne zemlje udio Hrvatske iznosi oko 6,9%, međutim Hrvatska ima udio duljine obale dva puta veći od udjela u broju vezova, dakle, ima još neiskorištenih komparativnih prednosti i potencijala za povećanje konkurentnosti na tržištu nautičkih usluga.

Pandemija Covid-19 traje više od dvije godine i u protekle dvije godine je dominirala životom i radom ljudi u svijetu promijenivši im, u velikoj mjeri, način života i rada. Mnogim djelatnostima je, u određenim razdobljima tzv. „lock-down-a“, bilo onemogućeno poslovanje, u mnogim djelatnostima je usporen proces proizvodnje, kretanja su bila ograničena, poslovanje se odvijalo na potpuno drugačiji način. Jednom riječju, cjelokupni život i rad se promijenio. Do izbijanja pandemije turizam i turistički promet (putovanja) se razvijao i rastao značajnim stopama u cijelom svijetu. Jedna od zemalja kojima je turizam temelj gospodarstva je i Hrvatska, gdje se procjenjuje da je 24,9% BDP-a vezano za turizam. U slučaju Hrvatske, jedan od najvažnijih oblika turizma je nautički turizam. To je zbog činjenice da u Hrvatskoj postoje posebno povoljni uvjeti za njegov razvoj.

Analiza broja plovila na stalnom vezu u lukama nautičkog turizma u Hrvatskoj ne odražava utjecaj pandemija jer je broj plovila na stalnom vezu u pandemijskim godinama 2020. i 2021. godini porastao u odnosu na prethodno razdoblje, međutim broj plovila u tranzitu u lukama

nautičkog turizma bio značajno manji u pandemijskoj 2020. godini, iako je oporavak već uslijedio u 2021. godini, manji broj plovila u tranzitu u lukama nautičkog turizma su zabilježile sve luke nautičkog turizma u svim županijama. Naravno da je manji broj plovila u tranzitu u lukama nautičkog turizma u Hrvatskoj u pandemijskoj 2020. godini utjecao na prihode luka nautičkog turizma, koji je bio smanjen u odnosu na 2019. godini, međutim, kao i sa povećanjem broja plovila u tranzitu koje su zabilježile luke nautičkog turizma u 2021. godini, tako su i prihodi povećani i u odnosu na 2019. godinu čak i povećani.

LITERATURA

KNJIGE:

1. Pirjevec, B.: Ekonomska obilježja turizma, Golden marketing, Zagreb, 1998.

ZNANSTVENI I STRUČNI ČLANCI:

1. Chaplin, S.: COVID-19: a brief history and treatments in development, Wiley Clinical Healthcare Hub, dostupno na: <https://wchh.onlinelibrary.wiley.com/doi/10.1002/psb.1843> (22.05.2022.)
2. Lapko, A., Hacia, E., Lučić, L.: Nautical Tourism in Croatia and the COVID-19 Pandemic, European Research Studies Journal, Volume XXIV, Issue 2B, 2021, str. 308-319., dostupno na: <https://ideas.repec.org/a/ers/journal/vxxiv2021i2bp308-319.html> (26.05.2022.)
3. Luković, T.: Nautički turizam, definiranje i razvrstavanje, Ekonomski pregled, 58(11), str. 689-708., 2007., dostupno na: <https://hrcak.srce.hr/file/28145> (11.05.2022.)
4. Martinez Vazquez, R.M., Garcia, J.M., De Pablo Valenciano, J.: Analysis and Trends of Global Research on Nautical, Maritime and Marine tourism, Journal of Marine Science and Engineering, 2021., dostupno na: <https://www.mdpi.com/2077-1312/9/1/93/pdf> (10.05.2022.)
5. Strategija razvoja nautičkog turizma Republike Hrvatske za razdoblje 2009.-2019., dostupno na: <https://mmpi.gov.hr/UserDocsImages/arhiva/Strategija%20razvoja%20nautickog%20turizma%20HR%201.pdf> (10.05.2022.)

IZVORI SA INTERNETA:

1. ACI marina: COVID-19 – važne informacije, dostupno na: <https://aci-marinas.com/hr/covid-19-vazne-informacije/> (27.05.2022.)
2. Croatia Charter: Nautical Tourism in Croatia, dostupno na: <https://www.croatiacharter.com/nautical-vacation.asp> (15.05.2022.)

3. Državni zavod za statistiku: Kružna putovanja i nautički turizam, dostupno na: <https://podaci.dzs.hr/hr/podaci/turizam/kruzna-putovanja-i-nauticki-turizam/> (28.05.2022.)
4. Statista: Numberofvesselsin marina sin Croatia in 2019 and 2020, according to shipflags, dostupno na: <https://www.statista.com/statistics/1275872/croatia-vessels-in-marinas-by-ship-flag/> (20.05.2022.)
5. United Nations: EveryoneIncluded: SocialImpactof COVID-19, dostupno na: <https://www.un.org/development/desa/dspd/everyone-included-covid-19.html> (25.05.2022.)
6. Worldometer: Coronavirus Worldwide Graphs, dostupno na: <https://www.worldometers.info/coronavirus/worldwide-graphs/#active-cases> (25.05.2022.)

POPIS SLIKA

Slika 1.: Model nautičkog turizma u Hrvatskoj	6
---	---

POPIS GRAFIKONA

Grafikon 1.: Kretanje broja luka u nautičkom turizmu u razdoblju od 2011. do 2021. godine.	8
Grafikon 2.: Kretanje broja luka u nautičkom turizmu po županijama u Republici Hrvatskoj u razdoblju 2011. do 2021. godine.....	9
Grafikon 3.: Struktura luka nautičkog turizma po županijama u Hrvatskoj 2021. godine	9
Grafikon 4.: Broj plovila u hrvatskim marinama u 2019. i 2020. godini, prema brodskim zastavama.....	10
Grafikon 5.: Struktura zaraženih koronavirusom u svijetu.....	12
Grafikon 6.: Kretanje broja aktivnih slučajeva – broja zaraženih Covid-om – 19 u svijetu ..	13
Grafikon 7.: Promjena u broju charter gostiju i broju noćenja charter gostiju u Hrvatskoj u odnosu na prethodnu godinu u razdoblju 2015. do 2020. godine.....	18
Grafikon 8.: Broj charter gostiju u Hrvatskoj u razdoblju 2015. do 2020. godine	19
Grafikon 9.: Broj noćenja charter gostiju u Hrvatskoj u razdoblju 2015. do 2020. godine.....	20
Grafikon 10.: Postotak broja charter gostiju u ukupnom roju gostiju u Hrvatskoj u razdoblju od 2015. do 2020. godine po zemljama	21
Grafikon 11.: Kretanje broja plovila na stalnom vezu u lukama nautičkog turizma u Hrvatskoj u razdoblju 2010. do 2021. godine.....	22
Grafikon 12.: Kretanje broja plovila na stalnom vezu u lukama nautičkog turizma po županijama u Republici Hrvatskoj.....	22
Grafikon 13. Kretanje broj plovila u tranzitu u lukama nautičkog turizma u razdoblju 2011.-2021. godine.....	23
Grafikon 14.: Kretanje broja plovila u tranzitu u lukama nautičkog turizma po županijama u RH u razdoblju 2011.-2021. godine.....	24
Grafikon 15.: Kretanje prihoda luka nautičkog turizma u Hrvatskoj u razdoblju 2011. do 2021. godine (u tis. kn)	24
Grafikon 16.: Kretanje prihoda luka nautičkog turizma po županijama u Hrvatskoj u razdoblju 2011. do 2021. godine.....	25

IZJAVA

S punom odgovornošću izjavljujem da sam završni rad izradio samostalno, služeći se navedenim izvorima podataka i uz stručno vodstvo mentorice izv. prof. dr. sc. Marije Bečić i komentora mr. sc. Ivana Jelčića.

Ime i prezime studenta: Ante Jakus

Potpis
